

**Nationaal Park
De Loonse en Drunense
Duinen**

DASSENWERK *werkbladen opdrachten*

Locatie De Rustende Jager
Oude Bosschebaan 11
Biezenmortel

© 2012 Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen

1. Waar ben je?

Je onderzoekt vandaag een klein gebied van Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen. Met jouw informatie kunnen de gidsen van het park bekijken of dit gebied geschikt is voor de das. Het gebied staat met een lijn aangegeven op de kaart. Voordat je aan het onderzoek gaat beginnen is het handig om te weten wat er in je gebied te zien is.

1.1 Loop naar punt D op de kaart. Lees eerst de **instructiekaart** voor het **kompas**.

Bepaal nu waar het noorden, het zuiden, het westen en het oosten zijn.

Beschrijf hieronder het landschap dat je daar ziet, zo dat iemand zonder kompas met jouw aanwijzingen kan bepalen waar het noorden, zuiden, westen en oosten is.

In het noorden zie ik

In het zuiden zie ik

In het westen zie ik

In het oosten zie ik

1.2 Kijk naar de kaart. De plaats waar je nu bent, staat met de letter D aangegeven.

Kun je de dingen die je bij vraag 1.1 hebt ingevuld terug vinden op de kaart? **ja / nee**

Dit was een eerste verkenning van je gebied.
Nu ga je het gebied beter onderzoeken.

1.3 Vul hieronder één van de volgende woorden in:

houtsingel(*) - uitkijkpost - boerderij - open plek in het bos - weiland - zandpad
(*) een houtsingel is een rij bomen en struiken, die wordt gebruikt als scheiding tussen weilanden en akkers

Punt A van de kaart is een

Punt B van de kaart is een

Punt C van de kaart is een

1.4 Deze opdracht doe je pas, als je klaar bent met alle opdrachten

Kleur de volgende kleuren in op je eigen kaart (alleen binnen de lijnen van je gebied)

- donkergroen : bossen, bosjes, bomenrijen en houtsingels
- lichtgroen : weilanden en ander gras
- rood : paden en routes: rood
- geel : akkers

2. Geen herrie aan mijn kop

Soms is het heel druk op een plek. Maar dassen houden niet van herrie aan hun kop. Daarom wonen ze het liefst op plaatsen waar niet te veel mensen komen. Hoe zit dat in dit gebied?

2.1 Kijk eens goed rond. Je bent hier in een natuurgebied.

Tel bij het uitkijkpunt (punt A) in 3 minuten hoeveel mensen je ziet wandelen, fietsen of paardrijden. Gebruik hiervoor een horloge of tel rustig tot 180.

Ik heb mensen zien wandelen.

Ik heb mensen zien fietsen.

Ik heb mensen zien paardrijden.

Ik heb auto's zien rijden.

2.2 Kruis onderaan dit blad aan welke paden en wegen je allemaal in je gebied vindt.

2.3 Welke twee paden of wegen zijn het drukst overdag? Het maakt niet uit of ze in je gebied voorkomen of niet. Kruis de twee onderaan de pagina aan. Komen de twee drukste paden of wegen in jouw gebied voor?

*De twee drukste paden of wegen komen **wel / niet** in mijn gebied voor.*

2.4 Welke paden of wegen zijn 's avonds en 's nachts in gebruik? Kruis dat ook onderaan het blad aan.

2.5 Bekijk je antwoorden op dit blad. Wat denk je? Vindt de das het hier rustig genoeg?

*Ik denk dat het hier **wel / niet** rustig genoeg is voor de das om te wonen.*

Antwoorden 2.2 t/m 2.5

Wegen en paden	Welke het drukst?	's Nachts in gebruik?
☐ Wandelpad	☐	ja / nee / veel minder
☐ Fietspad	☐	ja / nee / veel minder
☐ Ruiterspad	☐	ja / nee / veel minder
☐ Mountainbike pad	☐	ja / nee / veel minder
☐ Snelweg	☐	ja / nee / veel minder
☐ Verharde weg	☐	ja / nee / veel minder
☐ Spoorweg	☐	ja / nee / veel minder

3. Smikkelen en smullen

Dassen zijn alleseters. Dat betekent dat ze planten en dieren eten. De regenworm is het belangrijkste voedsel voor de das. Maar op hun menu staan ook insecten, maïs en andere granen, kevers, vruchten (bessen en appels), kleine zoogdieren (muizen en mollen), kikkers, padden, slakken, eikels, vogels en eieren.

3.1 Dit is een opdracht voor goede speurneuzen! Hieronder staat wat de das allemaal eet. De das zoekt door het hele gebied naar voedsel. Ga ook op zoek in het gebied en kruis aan wat je allemaal hebt gevonden. Schrijf erachter waar je het gevonden hebt.

Gebruik hierbij de **zoekkaarten diersporen** en **bodemdieren** en de **loepotjes**.

Soort voedsel	Zet hier een kruisje als je (sporen van) dit voedsel <u>echt</u> gevonden hebt.	Waar heb je dit voedsel gevonden?
Regenwormen		
Insecten		
Maïs en andere granen, asperges		
Vruchten/zaden		
Kleine zoogdieren (knaagsporen, keutels, voetsporen)		
Kikkers en padden		
Slakken		
Nesten en eieren van vogels		

4. Omgeving

Dassen hebben graag verschillende soorten landschappen in hun omgeving. Hoe meer variatie, hoe meer verschillende soort voedsel hij kan vinden. Het hele jaar door. Dat is belangrijk, want hij houdt geen winterslaap.

4.1 Welke verschillende soorten landschappen vind je allemaal in de buurt?

☐ Houtsingels*	☐ Boerenerf
☐ Weiland	☐ Zandduinen
☐ Grasland	☐ Water
☐ Bos	☐ Anders:

(*) een houtsingel is een rij bomen en struiken, die wordt gebruikt als scheiding tussen weilanden en akkers

4.2 Stel dat een das van punt B naar punt E loopt (zie kaart). Hoe zou hij dan lopen? Geef de door jou gekozen route met een stippellijn op je eigen kaart aan.

In een landschap zonder houtsingels, bosranden en heggen voelt een das zich niet zo veilig. Een dichtbegroeide houtsingel met bomen, struiken en andere planten biedt goede overlevingskansen voor een das. Hier loopt hij het liefst door.

4.3 Zijn er in jouw onderzoeksgebied geschikte houtsingels? Meet met behulp van een boomhoogtemeter de hoogte van een houtsingel. Lees daarvoor eerst de instructiekaart.

De hoogte van de houtsingel is

Hoe meer verschillende soorten bomen en struiken, hoe meer verschillende soorten dieren, die de das kan gebruiken als voedsel.

4.4 Zoek drie verschillende bomen die in een houtsingel staan. Met behulp van de zoekkaart bomen kun je opzoeken welke soort het is. Als dat niet lukt mag je de boom zelf een naam geven. Vul onderstaande tabel in (tekenen mag ook!).

Beschrijf of teken het blad	Beschrijf of teken de bloem of vrucht	Waarvoor kan de das de boom gebruiken?	Naam van boom

5. Een kasteel als huis

Dassen wonen in een burcht: hun ondergrondse 'kasteel'. Deze maken ze graag op een helling. Het liefst moet er ook wat begroeiing zijn, zodat de burcht niet opvalt. De wortels van bomen houden het zand bij elkaar, waardoor de burcht steviger wordt. Verder vinden dassen het fijn als er ook gras, mos en varens groeien, daar maken ze namelijk hun bed van.

5.1 Ga op zoek in je gebied naar een plek waar de das een burcht zou kunnen maken.

Vul in:

Ik heb deze plek gekozen omdat.....

.....

.....

Kruis dit plekje aan op je eigen kaart van je gebied.

5.2 Dassen maken hun burcht liever in zandgrond dan in kleigrond.

Ook willen ze geen last hebben van het grondwater. Hoe zit dat op de plek die jij gekozen hebt?

Om dat te bekijken ga je daar een grondboring maken.

Voordat je de **grondboor** en de **boorgoot** gaat gebruiken lees je goed de **instructiekaart!**

Vul de tabel in:

	20 cm. diep	40 cm. diep	60 cm. diep
Welke kleur heeft de aarde?			
Zitten er plantenresten in de aarde?			
Zie je (grond)water?			
Kun je boetseren met de aarde?*			

* met kleigrond kun je kleien en kneden (boetseren), met zandgrond niet

Omcirkel de goede antwoorden:

Op de plek die ik gekozen heb, zit **zand / klei** in de bodem.

Met de boring ben ik **wel / niet** bij het grondwater gekomen.

Ik denk dat een das hier **wel / niet** een burcht zou willen graven.

Vergeet na het boren niet het boorgat (kuiltje) dicht te maken!

Opdrachten voor in de klas

(Als je snel klaar bent in je gebied, mag je er natuurlijk ook al buiten aan beginnen)

A. Legenda

Tijdens je onderzoek heb je verschillende dingen uit je gebied op de kaart getekend of ingekleurd. Daar ga je nu een duidelijke legenda van maken.

A.1 Kleur de kaart zoals bij opdracht 1.4 staat. Teken daarna deze legenda in:

- B Plek waar je gestart bent met de eerste opdracht
- Bossen, bosjes, bomenrijen en houtsingels
- Weilanden en ander gras
- Akkers
- Paden en routes
- Goede plek voor de burcht

B. Gevaren

Dassen kijken niet uit bij het oversteken.
In 2010 kwamen er in Nederland ongeveer 620 dassen om in het verkeer.
In ons land leven ongeveer 5500 dassen. Meer dan 10% komt dus om in het verkeer!

B.1 Kijk op de kaart van Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen. Hierop staan de plekken aangegeven waar dassen zijn doodgereden. Op welke plek zijn de meeste dassen doodgereden?

B.2 Wat zou jij doen om de weg veiliger te maken voor dassen?

.....

.....

.....

B.3 In Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen is één weg (de Oude Bosschebaan) autoluw gemaakt voor auto's, zodat de dassen veilig kunnen oversteken. Veel mensen moeten daarom nu een eind omrijden. Wat vind jij daarvan?

.....

.....

.....

B.4 In Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen wonen nu ongeveer 90 dassen. Andere Brabantse dassen wonen bij Den Bosch, St. Michielsgestel en Boxtel. Kijk eens in de atlas naar de kaart van Brabant. Welke problemen komt een das uit De Loonse en Drunense Duinen tegen als hij naar zijn Brabantse soortgenoten wil?

.....

.....

C. Geen herrie aan mijn kop

Dassen houden van rust. Er moeten vooral niet te veel mensen in zijn leefgebied komen. Maar ook aan honden heeft hij de pest. De das kan hen dagen later nog ruiken....

C.1 In Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen moet je een hond aan de lijn houden. Toch laten veel mensen hun hond los lopen. Waarom is dat slecht voor de das?

.....

.....

C.2 Op sommige plaatsen in Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen zijn losloopgebieden voor honden aangelegd: daar kunnen honden wél los lopen. Vind je dat goed of slecht? En waarom?

.....

.....

D. Een kasteel als huis

Dassen maken grote ondergrondse burchten. Soms liggen die burchten op het land van een boer.

D.1 De meeste boeren vinden het niet fijn als een das een burcht op hun land graaft. De boer kan dat land dan helemaal niet gebruiken voor landbouw. Om er voor te zorgen dat boeren toch die burchten op hun land laten liggen, krijgen ze geld van de regering. Hoe vind jij dat?

.....

.....

Locatie de Rustende Jager

